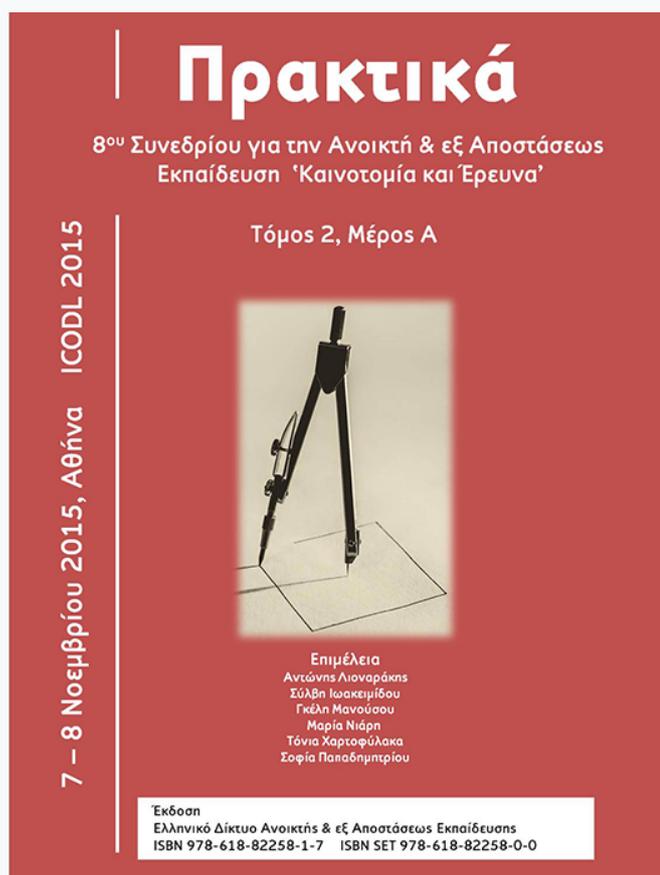

International Conference in Open and Distance Learning

Vol 8, No 2A (2015)

Innovation and Research in Open and Distance Learning and in Information Communications Technology

Applying the model of asynchronous and synchronous blended learning in virtual classroom for training teachers within “Teachers 4 Europe” (T4E) program

Ράλια Θωμά, Ειρήνη Τζοβλά, Νεκτάριος Φαρασόπουλος

doi: [10.12681/icodl.27](https://doi.org/10.12681/icodl.27)

Εφαρμόζοντας το μοντέλο της ασύγχρονης και σύγχρονης μικτής μάθησης για τις ανάγκες της επιμόρφωσης των υποψήφιων Teachers 4 Europe (T4E)

Applying the model of asynchronous and synchronous blended learning in virtual classroom for training teachers within “Teachers 4 Europe” (T4E) program

Ράλια Θωμά
Δασκάλα
Rallou24@gmail.com

Ειρήνη Τζοβλά
Δασκάλα
etzpyla@yahoo.gr

Νεκτάριος Φαρασόπουλος
Δάσκαλος
nektariosf@gmail.com

Abstract

The article describes an educational practice that was applied for the training of primary school teachers who lived in Greek islands, within the program “Teachers 4 Europe”. The educational practice applies the asynchronous and synchronous blended learning method in a virtual classroom, the use of forums and web 2.0 tools, emphasizing in the communication and collaboration of participants. General results of the practice have been positive both in terms of the methodology adopted and as regards the cooperation and the interpersonal relationship that had been developed between the participants.

Key-words: *synchronous blended learning, virtual class, teachers’ professional development*

Περίληψη

Στο άρθρο περιγράφεται μια εκπαιδευτική πρακτική που εφαρμόστηκε κατά την εκπαίδευση εκπαιδευτικών πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης, οι οποίοι διέμεναν σε νησιωτικές περιοχές, στα πλαίσια του επιμορφωτικού προγράμματος “teachers 4 Europe”. Στην εκπαιδευτική εφαρμογή εφαρμόζεται το μοντέλο της ασύγχρονης και σύγχρονης σε εικονική τάξη μικτής μάθησης και η χρήση εργαλείων web 2.0, δίνοντας έμφαση στη συνεργασία και στην επικοινωνία των συμμετεχόντων. Τα αποτελέσματα της πρακτικής ήταν θετικά τόσο όσον αφορά τη μεθοδολογία που εφαρμόστηκε κατά την επιμόρφωση όσο και σχετικά με τη συμμετοχή και τη διαπροσωπική σχέση που αναπτύχθηκε ανάμεσα στους συμμετέχοντες.

Λέξεις κλειδιά: *σύγχρονη μικτή μάθηση, εικονική τάξη, επαγγελματική εξέλιξη δασκάλων*

Εισαγωγή

Η έμφαση που δίνεται τα τελευταία χρόνια στη δια βίου μάθηση, αλλά και η νέα οικονομική πραγματικότητα των περικοπών, χωρίς, όμως, μείωση στην ποιότητα των παρεχόμενων εκπαιδευτικών παροχών, υποδεικνύουν τη διαδικτυακή εκπαίδευση ως το πλέον κατάλληλο μέσο για την επιδίωξη των εκπαιδευτικών στόχων.

Παράλληλα, είναι γενικώς αποδεκτή η άποψη ότι η διαρκής επιμόρφωση των εκπαιδευτικών είναι επιβεβλημένη, προκειμένου να μπορέσουν να εκπαιδεύσουν τους

μαθητές τους, ώστε οι τελευταίοι να αναπτύξουν δεξιότητες των πολιτών του 21^{ου} αιώνα σε ποικίλα γνωστικά αντικείμενα, αξιοποιώντας τις τεχνολογικές εξελίξεις της εποχής και εφαρμόζοντας σύγχρονες θεωρίες μάθησης και διδασκαλίας (Παπαδοπούλου & Βασάλα, 2010· Παπαδάκης, κ.ά., 2014). Εξάλλου, απώτερος στόχος της πλειονότητας των εκπαιδευτικών συστημάτων των χωρών παγκοσμίως είναι η κοινωνική αλλαγή, η οποία θα επέλθει, κυρίως, μέσα από την εκπαιδευτική μεταρρύθμιση.

1. Η εκπαίδευση των εκπαιδευτικών στα πλαίσια της εξ' αποστάσεως εκπαίδευσης

Η επιμόρφωση των εκπαιδευτικών αποτελεί έναν από τους βασικούς παράγοντες του αποτελεσματικού σχολείου (Θωμά, 2010), «μοχλό ανανέωσης και εκσυγχρονισμού των εκπαιδευτικών συστημάτων, καθώς και της αναβάθμισης του επαγγελματισμού των ίδιων των εκπαιδευτικών» (Παπαδάκης, κ.ά., 2014:132).

Τόσο οι ιδιόζουσες γεωγραφικές συνθήκες της Ελλάδας (νησιωτικές και ορεινές περιοχές) όσο και ο σύγχρονος τρόπος ζωής (αυξημένες υποχρεώσεις, δυσκολία μετακινήσεων, έλλειψη χρόνου και οικονομικών πόρων) αποτελούν συχνά εμπόδιο στις επιμορφωτικές προοπτικές και επιλογές των εκπαιδευτικών κάθε βαθμίδας. Παράλληλα, η παρατεταμένη ακόμα και ολιγοήμερη απουσία των εκπαιδευτικών από τη σχολική μονάδα αποτελεί ανασταλτικό παράγοντα, αν όχι εμπόδιο της συμμετοχής τους σε επιμορφωτικά προγράμματα.

Ωστόσο, οι προαναφερθείσες δυσκολίες φαίνεται πως δεν είναι δυσεπίλυτες καθώς η εξ' αποστάσεως εκπαίδευση, χρησιμοποιώντας ποικίλες μεθοδολογίες όπως το e-learning (Moore, et al., 2011), μπορεί να συμβάλλει αποφασιστικά στην υλοποίηση προγραμμάτων που καλύπτουν τις επιμορφωτικές ανάγκες των εκπαιδευτικών με μικρό οικονομικό κόστος τόσο για τους ίδιους όσο και για το κράτος (Βασάλα, 2010· Shohel, 2012).

2. Το μοντέλο της μικτής σύγχρονης μάθησης (blended synchronous learning) στην επιμόρφωση των εκπαιδευτικών

Ειδικότερα, «με τον όρο ηλεκτρονική μάθηση (e-learning) εννοείται η χρήση των νέων τεχνολογικών πολυμέσων και του διαδικτύου για τη βελτίωση της ποιότητας της εκπαίδευσης, μέσω της διευκόλυνσης του τρόπου πρόσβασης σε πηγές πληροφοριών και υπηρεσίες, αλλά και στην από απόσταση συνεργασία και ανταλλαγή απόψεων μεταξύ εκπαιδευτών και εκπαιδευομένων, καθώς και των εκπαιδευομένων μεταξύ τους» (Χαλαζωνίτης, κ.ά., 2008:812).

Η εκπαίδευση μέσω e-learning έχει μεγάλη απήχηση καθώς οι εκπαιδευόμενοι δε δεσμεύονται από το χώρο και το χρόνο παρακολούθησης του μαθήματος. Παράλληλα, η εκπαίδευση μέσω e-learning βασίζεται στην εποικοδομιστική προσέγγιση της γνώσης, προσφέροντας στους εκπαιδευόμενους τη δυνατότητα να μάθουν βάσει των δικών τους ρυθμών και αναγκών, υποστηρίζοντας τη διαφοροποιημένη διδασκαλία, αλληλεπιδρώντας με τα μέλη της ομάδας τους μέσα σε γνήσια μαθητοκεντρικά περιβάλλοντα μάθησης (Papadopoulou, et al., 2008; Shahabadi & Uplane, 2015).

Τα προγράμματα ηλεκτρονικής μάθησης στηρίζονται κατά βάση σε υβριδικές ή μικτές (“hybrid” ή “blended learning”) εκπαιδευτικές προσεγγίσεις (Hill, 2012).

Η μικτή μάθηση συμβαίνει κάθε φορά που ένας εκπαιδευόμενος μαθαίνει μερικώς σε ένα ελεγχόμενο μαθησιακό περιβάλλον μακριά από το σπίτι του και μερικώς μέσα από διαδικτυακά μαθήματα, τα οποία εμπεριέχουν κάποια στοιχεία ελέγχου του μαθητή αναφορικά με το χρόνο, τον τόπο, και το ρυθμό μάθησης” (Horn & Staker,

2011:3). Σύμφωνα με τους Κόμη κ.ά. (2014:2) “η μικτή μάθηση συνδυάζει τις διαζώσεις, συμβατικές συνεδρίες ή μαθήματα με δραστηριότητες και υλικό που παρέχονται μέσω διαδικτύου”.

Οι βασικές μέθοδοι της μικτής μάθησης είναι η σύγχρονη (synchronous blended learning) και η ασύγχρονη (asynchronous blended learning). Στην περίπτωση της σύγχρονης μικτής μάθησης οι συναντήσεις των εκπαιδευομένων γίνονται είτε διαζώσεις (live classroom), σε προκαθορισμένο τόπο και χρόνο, είτε μέσω εικονικών τάξεων (virtual classroom) με χρήση εργαλείων ομαδικής τηλεδιάσκεψης (Woodall, 2012) π.χ. skype, big blue button, zoho, gotowebinar κλπ. Στην περίπτωση της ασύγχρονης μικτής μάθησης χρησιμοποιούνται κυρίως ιστοσελίδες, τεστ, αξιολογήσεις, προσομοιώσεις κλπ (Woodall, 2012)

Τα πλεονεκτήματα του μοντέλου της μικτής μάθησης είναι πολλά όπως: η ελευθερία που έχουν οι εκπαιδευόμενοι να προχωρούν στην ύλη βάσει του δικού τους προσωπικού ρυθμού μάθησης, τόνωση της αυτοπεποίθησης και της αυτοεκτίμησής τους (Horn & Staker, 2011; Woodall, 2012), αλλά και ενίσχυση της αίσθησης “της κοινότητας που υποστηρίζει μεταξύ των εμπλεκομένων, η μεγαλύτερη συγκράτηση της γνώσης, η μεγαλύτερη ικανοποίηση εκπαιδευτών και εκπαιδευομένων, η ευκολότερη επικοινωνία μεταξύ των εμπλεκομένων, η ευελιξία στο χώρο και στο χρόνο μάθησης” (Κόμης, κ.ά., 2014).

Ωστόσο, παρατηρήθηκε η τάση πολλοί εκπαιδευόμενοι, οι οποίοι συμμετείχαν κυρίως σε προγράμματα ασύγχρονης μικτής μάθησης (asynchronous blended learning) με χρήση συστημάτων LCMS, να εγκαταλείπουν το επιμορφωτικό πρόγραμμα πριν την ολοκλήρωσή του, λόγω έλλειψης διαζωσης αλληλεπίδρασης με τα μέλη της ομάδας τους ή /και με τους επιμορφωτές τους, αλλά και λόγω των δυσκολιών αυτό-οργάνωσης που αντιμετώπιζαν (Zacharis, 2015; Szeto, 2015).

Το μοντέλο της σύγχρονης μικτής μάθησης (synchronous blended learning) έρχεται να καλύψει το κενό της διαπροσωπικής επικοινωνίας εκπαιδευτών και εκπαιδευομένων, υιοθετώντας τη μεθοδολογία της εικονικής τάξης με χρήση εργαλείων ομαδικών τηλεδιασκέψεων και εικονικών κόσμων (Szeto, 2013; Szeto, 2015; Bower, et al., 2015).

Ειδικότερα, το μοντέλο της σύγχρονης μικτής μάθησης με χρήση εικονικών τάξεων κρίνεται ως το πλέον κατάλληλο για να εφαρμοστεί σε περιπτώσεις επιμόρφωσης εκπαιδευτικών απομακρυσμένων περιοχών, οι οποίοι αναζητούν τόσο την προσωπική, επαγγελματική και κοινωνική ανάπτυξή τους όσο και τη βελτίωση της διδασκαλίας και των διδακτικών μεθόδων (Κακαβάκης, 2005; Παπαδάκης, κ.ά., 2014). Παράλληλα, το μοντέλο αυτό θα δώσει τη δυνατότητα στους εκπαιδευτικούς να αξιοποιήσουν τις πρότερες γνώσεις που έχουν αποκτήσει μέσα από τα θεσμοθετημένα προγράμματα επιμόρφωσης Α και Β επιπέδου στις ΤΠΕ, ενώ θα έρθουν σε επαφή με νέα εργαλεία του web 2.0.

3. Η επιμόρφωση των υποψήφιων Teachers 4 Europe (T4E) νησιωτικού νομού της Ελλάδας

3.1 Συμμετέχοντες

Ήδη από τη σχολική χρονιά 2011 – 2012 η Αντιπροσωπεία της Ελληνικής Επιτροπής στην Ελλάδα υλοποίησε το καινοτόμο επιμορφωτικό πρόγραμμα Teachers 4 Europe (εφ’ εξής T4E), πρόγραμμα εγκεκριμένο από το Υπουργείο Παιδείας. Το πρόγραμμα απευθύνεται σε εκπαιδευτικούς πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης και στοχεύει τόσο στην ενημέρωση των εκπαιδευτικών σχετικά με τις εξελίξεις των ευρωπαϊκών θεμάτων όσο και στη βελτίωση των εκπαιδευτικών τους δεξιοτήτων μέσα από την εφαρμογή καινοτόμων διδακτικών προσεγγίσεων και την αξιοποίηση των ΤΠΕ.

Οι συμμετέχοντες στο πρόγραμμα εκπαιδευτικοί – υποψήφιοι T4E – επιμορφώνονται τόσο σε θέματα που άπτονται της Ευρωπαϊκής Ένωσης (εφ' εξής E.E.), όπως η ιστορία και η εξελικτική πορεία του θεσμού, οι Ευρωπαϊκές πολιτικές, οι θεσμικοί φορείς της Ευρωπαϊκής Ένωσης, όσο και σε θεματολογία που αφορά τη διαχείριση ομάδων και την υλοποίηση της μεθόδου Project. Η επιμόρφωση των υποψηφίων T4E έχει διάρκεια 2 μηνών και βασίζεται στη μεθοδολογία της μικτής μάθησης.

Ειδικότερα, οι επιμορφούμενοι καλούνται να συμμετάσχουν σε 3 δια ζώσης συναντήσεις και να μελετήσουν το σχετικό υλικό που αναρτάται στο forum της ιστοσελίδας του προγράμματος (<http://www.teachers4europe.gr/newsite/>). Κατά τη διάρκεια της επιμόρφωσης οι εκπαιδευτικοί έχουν υποχρέωση να υλοποιήσουν ένα σχέδιο εργασίας με τους μαθητές της τάξης τους, αξιοποιώντας σύγχρονες παιδαγωγικές θεωρίες και διδακτικές μεθοδολογίες.

Βασικό πλεονέκτημα του προγράμματος είναι ότι οι επιμορφωτές των υποψηφίων T4E είναι οι πιστοποιημένοι T4E προηγούμενων ετών, οι οποίοι έχουν λάβει σχετική επιμόρφωση από μέλη – συνεργάτες της Αντιπροσωπείας της Ελληνικής Ευρωπαϊκής Επιτροπής (ψυχολόγοι - ψυχοθεραπευτές, καθηγητές ελληνικών και ξένων πανεπιστημίων) σε θεματολογία που αφορά την Ευρωπαϊκή Ένωση και τη διαχείριση – εκπαίδευση ομάδων ενηλίκων. Οι εκπαιδευτικοί – επιμορφωτές του προγράμματος T4E είναι γνωστοί ως Ambassadors 4 Europe (εφ' εξής A4E).

Στην επιμορφωτική ομάδα των υποψηφίων T4E νησιωτικού νομού της Ελλάδας συμμετείχαν 5 εκπαιδευτικοί πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης εκ των οποίων 3 δασκάλες, 1 εκπαιδευτικός γαλλικής γλώσσας και 1 εκπαιδευτικός αγγλικής γλώσσας. Για την κάλυψη των επιμορφωτικών αναγκών της ομάδας επιλέχτηκε το μοντέλο της σύγχρονης μικτής μάθησης (synchronous blended learning) με χρήση εικονικής τάξης (virtual class). Ο επιμορφωτής της ομάδας έκρινε ότι το μοντέλο αυτό είναι το πλέον κατάλληλο καθώς τόσο η έδρα των επιμορφούμενων όσο και του ίδιου βρίσκονταν σε διαφορετικά νησιά του νομού. Τέλος, το μοντέλο αυτό παρέχει τη δυνατότητα διαπροσωπικής επικοινωνίας, στοιχείο που θεωρείται ιδιαίτερα σημαντικό στη μικτή μάθηση. Η επιμόρφωση διήρκεσε 3 μήνες Φεβρουάριος – Απρίλιος 2015, ενώ ο μήνας Μάιος χρησιμοποιήθηκε για την αξιολόγηση των εργασιών που είχαν πραγματοποιήσει οι εκπαιδευτικοί με τους μαθητές τους στην αίθουσα διδασκαλίας και την αξιολόγηση του επιμορφωτικού προγράμματος. Όλοι οι συμμετέχοντες είχαν πιστοποιηθεί στη χρήση ΤΠΕ Α' Επιπέδου.

3. 2 Εκπαιδευτικές δραστηριότητες από απόσταση – Εργαλεία - Στόχοι

Για τις ανάγκες υλοποίησης του προγράμματος οργανώθηκαν ασύγχρονες και σύγχρονες εκπαιδευτικές δραστηριότητες από απόσταση με τη χρησιμοποίηση εργαλείων του web 2.0. Ειδικότερα, επιλέχθηκαν και αξιοποιήθηκαν τα παρακάτω εργαλεία:

- Padlet (<https://padlet.com>): Το padlet δίνει τη δυνατότητα δημιουργίας ενός εικονικού τοίχου στον οποίο οι συμμετέχοντες μπορούν να εκφράζουν τις ιδέες τους, τις απόψεις τους, να αναρτήσουν πολυμεσικό υλικό (βίντεο, φωτογραφίες, υπερσυνδέσμους, κείμενο), να παρουσιάσουν τις εργασίες τους. Πρόκειται για ένα δωρεάν εργαλείο το οποίο προωθεί τη συνεργατική μάθηση και προκαλεί την ενεργή συμμετοχή των επιμορφούμενων.
- Bubl (<https://bubl.us/>): Το εργαλείο bubl χρησιμοποιείται για τη δημιουργία εννοιολογικών χαρτών. Η εννοιολογική χαρτογράφηση βοηθά τους επιμορφούμενους μέσα από τη συνεργατική μάθηση να αξιοποιήσουν τις προϋπάρχουσες γνώσεις τους, να καλλιεργήσουν την κριτική τους σκέψη και να αναπτύξουν μεταγνωστικές δεξιότητες.

- Timetoast (<http://www.timetoast.com/>): Δωρεάν εργαλείο το οποίο δίνει τη δυνατότητα αξιοποίησης της συνεργατικής μάθησης μέσα από τη δημιουργία ιστορικών γραμμών με προσθήκη, κατ' επιλογή, πολυμεσικού υλικού. Οι ιστορικές γραμμές βοηθούν την οπτική αναπαράσταση και οργάνωση γεγονότων, βοηθώντας έτσι στην καλύτερη κατανόησή τους.
- Ψηφιακό παιχνίδι “Η αρπαγή της Ευρώπης” (<http://www.bestunipi.eu/sites/all/egame/>) : Πρόκειται για ένα παιχνίδι που απευθύνεται σε μαθητές και σε ενήλικες. Έχει σχεδιαστεί από το Πανεπιστήμιο Πειραιά στα πλαίσια του προγράμματος B.E.S.T. (Bringing Europe to School Teachers) και συνδέει το μύθο της Ευρώπης με την Ευρωπαϊκή Ένωση. Ο παίκτης (μυθολογική μορφή της Ευρώπης) καλείται να προχωρήσει στον Ευρωπαϊκό χάρτη απαντώντας σε ερωτήσεις που αφορούν το μύθο της Ευρώπης και τις χώρες – μέλη της Ε.Ε. Στόχος του παιχνιδιού είναι η Ευρώπη να φτάσει στις Βρυξέλλες γλυτώνοντας από το μυθικό Μινώταυρο που την ακολουθεί. Τα ψηφιακά παιχνίδια είναι ιδιαίτερα χρήσιμα στην εκπαιδευτική διαδικασία καθώς κινητοποιούν τους εκπαιδευόμενους εμπλέκοντάς τους σε καταστάσεις επίλυσης προβλήματος.
- Big blue button (<http://bigbluebutton.org/>): Πρόκειται για ένα δωρεάν εργαλείο τηλεδιασκέψεων που προσφέρει δυνατότητες σύγχρονης και ασύγχρονης εξ' αποστάσεως εκπαίδευσης με τη δημιουργία εικονικών τάξεων. Οι συμμετέχοντες έχουν τη δυνατότητα διαμοιρασμού αρχείων (word, pdf), βίντεο, παρουσιάσεων και εξ' αποστάσεως σύγχρονης επικοινωνίας. Για τις ανάγκες της παρούσας επιμορφωτικής δράσης το big blue button χρησιμοποιήθηκε ως εργαλείο σύγχρονης εξ' αποστάσεως εκπαίδευσης για την παρουσίαση και συζήτηση υλικού σχετικού με την Ε.Ε.
- Movie maker, pixlr (<https://pixlr.com/>): Πρόκειται για εργαλεία δημιουργίας βίντεο και κολλάζ αντίστοιχα. Το πρώτο υπάρχει στα windows, ενώ το pixlr είναι δωρεάν εργαλείο του web 2.0. Η δημιουργία βίντεο και κολλάζ στην εκπαιδευτική διαδικασία δίνει τη δυνατότητα στους εκπαιδευόμενους να οπτικοποιούν και να οργανώνουν τα γεγονότα που θέλουν να παρουσιάσουν, να αναπτύξουν μεταγνωστικές δεξιότητες χρησιμοποιώντας αναλυτικοσυνθετικές μεθόδους σκέψης και να συμμετέχουν σε αυθεντικές μαθησιακές δραστηριότητες.
- Forum, e-mails για επικοινωνία: Για τις επικοινωνιακές ανάγκες της επιμόρφωσης χρησιμοποιήθηκαν σύγχρονα (skype) και ασύγχρονα περιβάλλοντα όπως το ηλεκτρονικό ταχυδρομείο, αλλά κυρίως, το forum το οποίο υπάρχει στην ιστοσελίδα (<http://www.teachers4europe.gr/newsite/>) του προγράμματος T4E και είναι προσβάσιμο μόνο από τους υποψήφιους T4E και τους επιμορφωτές τους. Το forum του προγράμματος χρησιμοποιήθηκε από τον επιμορφωτή για την ανάρτηση υλικού σχετικού με την επιμόρφωση.
- Tagxedo (<http://www.tagxedo.com/>): Δωρεάν εργαλείο για την δημιουργία σύννεφου λέξεων. Τα σύννεφα λέξεων χρησιμοποιούνται μεταξύ άλλων για την αποτύπωση των αρχικών / τελικών ιδεών των εκπαιδευομένων, για την επεξεργασία κειμένων και τη δημιουργία περιλήψεων. Βοηθούν ιδιαίτερα στην οπτικοποίηση ιδεών και πληροφοριών, στην ανάπτυξη της κριτικής σκέψης τόσο σε ατομικές όσο και σε ομαδικές δραστηριότητες.

Σχέδιο δράσης Teachers 4 Europe 2014 -2015		
Στόχος	Εργαλεία – Εκπ/κές τεχνικές	Χρόνος
Να αποτυπώσουν τις αρχικές αντιλήψεις και ιδέες τους για την Ε.Ε Να αναστοχαστούν και να οργανώσουν τις σκέψεις και τις ιδέες τους σχετικά με την Ε.Ε. Να ταξινομήσουν τις πρϋπάρχουσες γνώσεις τους σχετικά με την Ε.Ε.	(πριν την έναρξη της επιμόρφωσης) Ασύγχρονη μικτή μάθηση με χρήση εργαλείων web 2.0 Καταιγισμός ιδεών: https://padlet.com Εννοιολογικός χάρτης: https://bubbl.us/ Ιστορική γραμμή: http://www.timetoast.com	1 εβδ.
Να έρθουν σε επαφή με βασικές έννοιες της Ευρώπης και της Ε.Ε. Να αξιολογήσουν τις γνώσεις τους σε βασικές έννοιες της Ευρώπης και της Ε.Ε.	(πριν την έναρξη της επιμόρφωσης) Ασύγχρονη μικτή μάθηση Ψηφιακό παιχνίδι: “Η αρπαγή της Ευρώπης” http://www.bestuniipi.eu/sites/all/egame	1 εβδ.
Να διακρίνουν βασικά σημεία της ιστορίας της Ε.Ε.	Σύγχρονη μικτή μάθηση σε εικονική τάξη Διάλεξη – Συζήτηση http://bigbluebutton.org	1 ώρα.
Να αναγνωρίζουν τα θεσμικά όργανα της Ε.Ε. Να διακρίνουν (διακρίνουν) τους ρόλους των θεσμικών οργάνων της Ε.Ε.	Σύγχρονη μικτή μάθηση σε εικονική τάξη Διάλεξη – Συζήτηση http://bigbluebutton.org	2 ώρες
Να εντοπίζουν τις πολιτικές της Ε.Ε. που αφορούν την καθημερινή μας ζωή Οι επιμορφούμενοι να διατυπώνουν συλλογισμούς πάνω στις πολιτικές της Ε.Ε. που αφορούν την καθημερινή μας ζωή	Σύγχρονη μικτή μάθηση σε εικονική τάξη Διάλεξη – Συζήτηση http://bigbluebutton.org	2 ώρες
Να γνωρίσουν βιωματικές τεχνικές που μπορούν να εφαρμοστούν στο δημοτικό σχολείο	Σύγχρονη μικτή μάθηση σε εικονική τάξη Διάλεξη – Συζήτηση http://bigbluebutton.org	1 ώρα
Να συνοψίσουν τις πολιτικές της Ε.Ε. που επηρεάζουν άμεσα την καθημερινότητά τους	Ασύγχρονη μικτή μάθηση με χρήση εργαλείων web 2.0 Φωτογραφική μηχανή Movie Maker https://pixlr.com/	
Να προσδιορίζουν τις οικονομικές πολιτικές της Ε.Ε. Να εξετάσουν τις συνθήκες δημιουργίας του κοινού νομίσματος	Σύγχρονη μικτή μάθηση σε εικονική τάξη Διάλεξη – Συζήτηση http://bigbluebutton.org	2 ώρες
Να περιγράψουν την έννοια της Ευρωπαϊκής Πολιτειότητας. Να διατυπώσουν συλλογισμούς σχετικά με τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις τους που απορρέουν από την έννοια της Ευρωπαϊκής Πολιτειότητας.	Σύγχρονη μικτή μάθηση σε εικονική τάξη Διάλεξη – Συζήτηση http://bigbluebutton.org	2 ώρες
Να προσδιορίζουν τα διαθέσιμα ευρωπαϊκά προγράμματα που αφορούν τη σχολική και όχι μόνο εκπαίδευση	Σύγχρονη μικτή μάθηση σε εικονική τάξη Διάλεξη – Συζήτηση http://bigbluebutton.org	1 ώρα
Να επιλέγουν τις πηγές του εκπαιδευτικού υλικού που αφορά την Ε.Ε.	Σύγχρονη μικτή μάθηση σε εικονική τάξη Συζήτηση – Επίσκεψη ιστοσελίδων Kid’s corner: http://europa.eu/kids-corner/index_el.htm Techer’s corner : http://europa.eu/teachers-corner/index_el.htm http://bigbluebutton.org	1 ώρα
Να γνωρίσουν βιωματικές τεχνικές που μπορούν να εφαρμοστούν στο δημοτικό σχολείο	Σύγχρονη μικτή μάθηση σε εικονική τάξη Διάλεξη – Συζήτηση http://bigbluebutton.org	1 ώρα
Να επιλέξουν το θέμα με το οποίο θα ασχοληθούν με τους μαθητές τους στην τάξη	Σύγχρονη μικτή μάθηση σε εικονική τάξη Συζήτηση http://bigbluebutton.org	1 ώρα
Αξιολόγηση προγράμματος	Σύγχρονη μικτή μάθηση σε εικονική τάξη Ανατροφοδοτική συζήτηση – Δημιουργία σύννεφου λέξεων με το σχήμα της Ε.Ε. http://www.tagxedo.com/	1 ώρα

3. 3 Αναλυτική περιγραφή στόχων – δραστηριοτήτων

Πριν την επίσημη έναρξη της επιμόρφωσης τέθηκαν στόχοι που αφορούσαν τις αρχικές ιδέες, τις αντιλήψεις και τις γνώσεις των επιμορφούμενων σχετικά με την Ε.Ε. και τις χώρες – μέλη. Ειδικότερα, ζητήθηκε από τους επιμορφούμενους να

χρησιμοποιήσουν το padlet για να αποτυπώσουν τις αρχικές αντιλήψεις και ιδέες που έχουν σχετικά με την Ε.Ε. Στη συνέχεια τους ζητήθηκε να δημιουργήσουν ατομικά έναν εννοιολογικό χάρτη με χρήση του bubbl.us προκειμένου να οργανώσουν τις ιδέες τους ή και να αποτυπώσουν νέες σκέψεις που έκαναν μελετώντας το αρχικό κοινό padlet. Η δημιουργία ιστορικής γραμμής με χρήση του timetoast, βοήθησε τους επιμορφούμενους να ταξινομήσουν τις προϋπάρχουσες γνώσεις τους σχετικά με τη δημιουργία της Ε.Ε. Για την πραγματοποίηση των δραστηριοτήτων δόθηκε χρονικό περιθώριο μιας εβδομάδας στους επιμορφούμενους, ενώ όλες οι σχετικές οδηγίες είχαν αναρτηθεί στο forum που υπάρχει στην ιστοσελίδα το προγράμματος Teachers 4 Europe.

Οι επιμορφωτικές δράσεις κινήθηκαν σε ανάλογα πλαίσια και την εβδομάδα που ακολούθησε. Δόθηκαν οδηγίες στους επιμορφούμενους μέσω του forum να επισκεφθούν την ιστοσελίδα <http://www.bestunipi.eu/sites/all/egame> και να παίξουν το ψηφιακό παιχνίδι “Η αρπαγή της Ευρώπης”. Έτσι, οι επιμορφούμενοι γνώρισαν ένα παιχνίδι το οποίο θα μπορούσαν να χρησιμοποιήσουν με τους μαθητές τους, ενώ, παράλληλα, τους δόθηκε η δυνατότητα να έρθουν σε επαφή και να αξιολογήσουν τις γνώσεις τους σε βασικές έννοιες της Ε.Ε. και σε στοιχεία ιστορικά, πολιτιστικά και πολιτισμικά των χωρών – μελών της.

Στη συνέχεια ακολουθήθηκε το μοντέλο της σύγχρονης μικτής μάθησης σε εικονική τάξη με χρήση του εργαλείου big blue button. Μέσα από διαλέξεις, οι οποίες συνοδεύονταν είτε από βίντεο είτε από power point, οι εκπαιδευόμενοι διέκριναν βασικά σημεία της ιστορίας της Ε.Ε., αναγνώρισαν τα θεσμικά όργανά της, διέκριναν τους ρόλους τους και εντόπισαν τις πολιτικές της Ε.Ε. που αφορούν την καθημερινή τους ζωή. Παράλληλα, μέσα από τις συζητήσεις που ακολούθησαν και την αξιοποίηση των εργασιών των επιμορφούμενων, οι οποίες είχαν προηγηθεί των τηλεδιασκέψεων, δόθηκε στους επιμορφούμενους η δυνατότητα να επιχειρηματολογήσουν, να εκφράσουν ή ακόμα και να τροποποιήσουν τις αρχικές γνώμες και αντιλήψεις τους σχετικά με τα προς διαπραγμάτευση θέματα.

Στους στόχους του προγράμματος T4E περιλαμβάνονται, εκτός από την επιμόρφωση των εκπαιδευτικών σε θέματα που αφορούν την Ε.Ε., την επιμόρφωσή τους στη διαχείριση ομάδων / τάξεων μέσα από βιωματικές δραστηριότητες. Για το σκοπό αυτό ο επιμορφωτής του προγράμματος έκρινε σκόπιμο να αφιερωθούν 2 ώρες από το σύνολο της επιμορφωτικής δράσης σε παρουσιάσεις και συζητήσεις προτεινόμενων βιωματικών τεχνικών, οι οποίες θα μπορούσαν να αξιοποιηθούν στην αίθουσα διδασκαλίας. Μερικές από τις βιωματικές τεχνικές αναφέρονται αποκλειστικά στη διαχείριση ομάδων μαθητών, ενώ άλλες εισάγουν βιωματικά τους μαθητές σε θεμελιώδεις έννοιες όπως: συνεργασία, προσφορά, βοήθεια, αλληλοσεβασμός, διαφορετικότητα.

Με βάση τις ως τώρα επιμορφωτικές συνεδρίες ζητήθηκε από τους επιμορφούμενους να φωτογραφίσουν ή να αναζητήσουν στο διαδίκτυο φωτογραφίες στις οποίες να απεικονίζονται οι πολιτικές που επηρεάζουν άμεσα την καθημερινότητά τους. Για την παρουσίαση των φωτογραφιών δόθηκε η δυνατότητα στους επιμορφούμενους να δημιουργήσουν βίντεο χρησιμοποιώντας το windows movie maker ή κολλάζ με χρήση του pixlr.

Στις επόμενες δύο δίωρες τηλεδιασκέψεις με το μοντέλο της σύγχρονης μικτής μάθησης σε εικονική τάξη χρησιμοποιήθηκαν βίντεο και παρουσιάσεις προκειμένου να συζητηθούν θέματα που αφορούν τις συνθήκες δημιουργίας του κοινού νομίσματος, τις οικονομικές πολιτικές της Ε.Ε., τη διαπραγμάτευση εννοιών όπως αυτής της “Ευρωπαϊκής Πολιτειότητας”, των δικαιωμάτων και υποχρεώσεων που

απορρέουν από αυτήν. Οι επιμορφούμενοι κλήθηκαν στη συνέχεια να εκφράσουν τις σκέψεις και απόψεις τους ως προς τα προαναφερθέντα θέματα.

Ακολούθησε τηλεδιάσκεψη που είχε ως θέμα της την παρουσίαση των διαθέσιμων ευρωπαϊκών προγραμμάτων που αφορούν τη σχολική και όχι μόνο εκπαίδευση. Οι εκπαιδευτικοί έδειξαν ιδιαίτερο ενδιαφέρον για τα προγράμματα κινητικότητας που αφορούν τους μαθητές δημοτικού.

Μία ακόμα τηλεδιάσκεψη πραγματοποιήθηκε κατά την οποία επιμορφωτές και εκπαιδευτικοί επισκέφτηκαν ιστοσελίδες της Ε.Ε. στις οποίες περιέχονται παιχνίδια γνωριμίας των μαθητών με την Ε.Ε. και τις χώρες – μέλη της, ενώ σε ανάλογη ιστοσελίδα παρέχεται πλούσιο υλικό προς αξιοποίηση τόσο από τους εκπαιδευτικούς όσο και από τους ίδιους τους μαθητές (παραμύθια, κόμικ) σχετικά με την Ε.Ε.

Απώτερος στόχος του επιμορφωτικού προγράμματος είναι η δημιουργία μιας ομαδικής εργασίας στην τάξη με θεματολογία που έχουν επιλέξει οι εκπαιδευτικοί σε συνεργασία με τους μαθητές τους, όπου θα αξιοποιηθούν σύγχρονες θεωρίες μάθησης και οι ΤΠΕ, όπου είναι δυνατόν. Για το σκοπό αυτό πραγματοποιήθηκε μία ακόμα τηλεδιάσκεψη κατά την οποία οι επιμορφούμενοι εξέφρασαν και αντάλλαξαν τις ιδέες τους.

Η τελευταία συνάντηση της εικονικής τάξης έγινε αξιοποιώντας για ακόμα μια φορά τις δυνατότητες του εργαλείου Big blue button. Σε αυτή πραγματοποιήθηκε ανατροφοδοτική συζήτηση αναφορικά με την επίτευξη των στόχων, τα θετικά και αρνητικά στοιχεία του προγράμματος, τις δυσκολίες που αντιμετώπισαν οι επιμορφούμενοι, την αξιολόγηση της μεθόδου της σύγχρονης μικτής μάθησης σε εικονική τάξη. Στο τέλος οι επιμορφούμενοι δημιούργησαν ένα σύννεφο λέξεων στο tagxedo με το σχήμα της Ευρώπης όπου αποτύπωσαν συναισθήματα, σκέψεις, απόψεις, προβληματισμούς.

Συμπεράσματα

Το πρόγραμμα Teachers 4 Europe στοχεύει στην επιμόρφωση των εκπαιδευτικών σε θέματα που αφορούν την Ε.Ε., αλλά και στην παραγωγή ομαδικών εργασιών στην τάξη με την εφαρμογή σύγχρονων μεθόδων διδασκαλίας και αξιοποίηση των ΤΠΕ, όπου είναι δυνατόν. Οι εκπαιδευτικοί που συμμετείχαν στο πρόγραμμα ήρθαν σε αυτό έχοντας ήδη διαμορφώσει άποψη, άλλοτε θετική και άλλοτε αρνητική, για θέματα που αφορούν την Ε.Ε. Στο τέλος, του προγράμματος ανεξάρτητα από τις θετικές ή αρνητικές απόψεις περί Ε.Ε, οι εκπαιδευτικοί ανέδειξαν τη σημαντικότητα της συνεργασίας σε ευρύτερο επίπεδο. Παράλληλα, το ενημερωτικό – πληροφοριακό υλικό το οποίο αναρτήθηκε στο forum, αλλά και χρησιμοποιήθηκε ως βάση συζήτησης σε τηλεδιασκέψεις, βοήθησε τους επιμορφούμενους να ενημερωθούν επαρκώς για θέματα που αφορούν την Ε.Ε. και να δημιουργήσουν μια σφαιρική εικόνα επί του θέματος, γεγονός που τους καθιστά ικανότερους και αντικειμενικότερους κριτές της Ευρωπαϊκής Πολιτικής.

Όσον αφορά τη μέθοδο ηλεκτρονικής μάθησης που χρησιμοποιήθηκε, συγκεκριμένα η ασύγχρονη και σύγχρονη σε εικονική τάξη μικτή μάθηση, θεωρήθηκε ότι ήταν η καταλληλότερη λόγω των ιδιαίτερων συνθηκών διαμονής των συμμετεχόντων σε νησιωτικές περιοχές. Κρίθηκε, επίσης, πολύ σημαντική η δυνατότητα που δόθηκε από τον επιμορφωτή στους επιμορφούμενους για από κοινού προγραμματισμό του χρόνου της τηλεδιάσκεψης, βάσει των δυνατοτήτων των συμμετεχόντων. Ιδιαίτερα σημαντική, θεωρήθηκε από τους επιμορφούμενους, η γνωριμία και η χρήση νέων εργαλείων web 2.0, ενώ στα αρνητικά αναφέρθηκε η αδυναμία πραγματοποίησης των βιωματικών δραστηριοτήτων.

Η γενικότερη παραδοχή ήταν ότι τόσο το επιμορφωτικό πρόγραμμα όσο και η εφαρμογή της ασύγχρονης και σύγχρονης σε εικονική τάξη μικτής μάθησης είχε πολλά θετικά στοιχεία τόσο για την προσωπική όσο και για την επαγγελματική ανάπτυξη των επιμορφούμενων εκπαιδευτικών. Παράλληλα, οι ομαδικές εργασίες που πραγματοποιήθηκαν στην αίθουσα διδασκαλίας βοήθησαν τους μαθητές, ανάλογα με το θέμα τους, να συμμετέχουν σε βιωματικές δράσεις, να αξιοποιήσουν τις ΤΠΕ, να μελετήσουν με παιγνιώδη και δημιουργικό τρόπο θεμελιώδεις έννοιες όπως: συνεργασία, προσφορά, βοήθεια, αλληλοσεβασμός, διαφορετικότητα.

Βιβλιογραφικές αναφορές

- Bower, M., Dalgarno, B., Kennedy, G., Lee, M., Kenney, J. (2015). *Design and implementation factors in blended synchronous learning environments: Outcomes from a cross – case analysis*. Ανακτήθηκε, 28 Ιουνίου, 2015 από <http://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0360131515000755>
- Zacharis, N. (2015). A multivariate approach to predicting student outcomes in web-enabled blended learning courses. *Internet and Higher Education*, 27, 44-53.
- Hill, Ph. (2012). *Online educational delivery models : A Descriptive View*. Ανακτήθηκε, 28 Ιουνίου, 2015 από <https://net.educause.edu/ir/library/pdf/ERM1263.pdf>
- Horn. M., Stacker, H. (2011). *The Rise of K-12 Blended Learning*. Ανακτήθηκε, 28 Ιουνίου, 2015 από <http://www.christenseninstitute.org/wp-content/uploads/2013/04/The-rise-of-K-12-blended-learning.pdf>
- Θωμά, Ρ. (2010). *Παράγοντες σχολικής αποτελεσματικότητας*. Ανακτήθηκε, 28 Ιουνίου, 2015 από http://attik.pde.sch.gr/sym06-gath/DATA/Yliko/Paragontes_sxolikis_apotelesmatikotitas.pdf
- Κακαβάκης, Δ. (2005). *Ανοικτή, ευέλικτη και εξ αποστάσεως εκπαίδευση και αρχές μάθησης ενηλίκων, η βάση για μια αποτελεσματική επιμόρφωση και μετεκαπίδευση των εκπαιδευτικών*. Ανακτήθηκε, 28 Ιουνίου, 2015 από http://www.epyna.eu/agialama/synedrio_syros_3/ksenwn_glwsswn_epimorfosi/kakavakis423_429.pdf
- Κόμης, Β., Ζαγούρας, Χ., Σκουντζής, Γ., Γουμενάκης, Γ., Σιμωνιάς, Κ., Βούλγρας, Η., Μισιρλή, Α., Τζαβάρα, Α., Φραγκάκη, Μ. (2014). *Το μικτό μοντέλο επιμόρφωσης των εκπαιδευτικών πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης (ΠΕ 60-70): εννοιολογικός σχεδιασμός και πιλοτική εφαρμογή*. Ανακτήθηκε, 28 Ιουνίου, 2015 από <http://www.edc.uoc.gr/~hcicte2014/index.php/2015-01-06-17-10-41>
- Moore, J.L., Camille, D.D., Galyen, K. (2011). *e-Learning, online learning, and distance learning environments: Are they the same?* Ανακτήθηκε, 28 Ιουνίου, 2015 από <https://scholar.vt.edu/access/content/group/5deb92b5-10f3-49db-adeb-7294847f1ebc/e-Learning%20Scott%20Midkiff.pdf>
- Παπαδάκης, Σπ., Παρασκευάς, Α., Τζιμόπουλος, Ν. (2014). *Η αξιοποίηση της σύγχρονης και ασύγχρονης εξ' αποστάσεως εκπαίδευσης στην επιμόρφωση εκπαιδευτικών: Εμπειρία από τη συνδυασμένη χρήση Moddle, LAMS, BBB / Centra και OpenSim*. Ανακτήθηκε, 28 Ιουνίου, 2015 από http://hmathia14.ekped.gr/praktika14/VoID/VoID_131_142.pdf
- Παπαδοπούλου, Ρ., Βασάλα, Π. (2010). *Εξ αποστάσεως επιμόρφωση των εκπαιδευτικών μέσω Ηλεκτρονικών Κοινοτήτων Μάθησης*. Ανακτήθηκε, 28 Ιουνίου, 2015 από <http://mag.e-diktyo.eu/?p=189>
- Papadopoulou, Y., Aristodemoy, E., Iauris, Y. (2008). *The use of e-learning in Adult Learning: A comparative study between sic European countries*. Ανακτήθηκε, 28 Ιουνίου, 2015 από http://www.cyberethics.info/cyethics1/images/stories/pdf/ECEL08_ElearningInEurope_PapadopoulouEtAl_Revised.pdf
- Szeto, E. (2013). *A comparison of online / face- to- face students' and instructor's experiences: Examining blended synchronous learning effects*. Ανακτήθηκε, 28 Ιουνίου, 2015 από <http://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S1877042814009434>
- Szeto, E. (2015). Community of inquiry as an instructional approach: What effects of teaching, social and cognitive presence are there in blended synchronous learning and teaching? *Computers and Education*, 81, 191-201.
- Shahabadi, M., Uplane, M. (2015). *Synchronous and asynchronous e-learning styles and academic performance of e-learners*. Ανακτήθηκε, 28 Ιουνίου, 2015 από <http://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S1877042815004905>

- Shohel, M. (2012). *Open and distance learning for teachers' professional development: The English in Action (EIA) Model for the Global South*. . Ανακτήθηκε, 28 Ιουνίου, 2015 από <http://cdn.intechopen.com/pdfs-wm/32518.pdf>
- Χαλαζωνίτης, Α.Ν., Κουμαριανός, Δ., Αποστολάκης, Ι. (2008). *Ηλεκτρονική μάθηση (e-learning). Γενική θεώρηση και εφαρμοσμένο παράδειγμα από την ειδικότητα της Ακτινοδιαγνωστικής*. Ανακτήθηκε, 28 Ιουνίου, 2015 από <http://www.mednet.gr/archives/2008-6/pdf/811.pdf>
- Woodall, D. (2012). *Blended learning strategies: Selecting the Best Instructional Method*. Ανακτήθηκε, 28 Ιουνίου, 2015 από http://skilltech.pl/wp-content/uploads/2014/03/Blended_Learning_Strategies.pdf